

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

WYKORZYSTANIE SPORTU JAKO NARZĘDZIA WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO

Pakiet narzędzi dla dyrektorów szkół

Spis treści

Wstęp

1. [Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli](#)
2. [Współpraca z władzami miasta oraz organizacjami działającymi na rzecz młodzieży zagrożonej wczesnym opuszczeniem szkoły](#)
3. [Zwiększenie zakresu umiejętności uczniów poprzez stosowanie elastycznych metod pracy](#)
4. [Jak zmobilizować uczniów do powrotu do szkoły?](#)
5. [Promowanie działań zwiększających możliwości uprawiania sportu przez młodzież](#)
6. [Inwentaryzacja zaplecza sportowego szkoły](#)
7. [Zarządzanie czasem](#)
8. [Projektowanie zajęć interdyscyplinarnych](#)
9. [Dbanie o dobro ucznia w szkole](#)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

Wstęp

Koncepcja edukacji włączającej (inkluzyjnej) opiera się głównie na społecznym uczestnictwie wszystkich. Zmiana tradycyjnego modelu kształcenia na tak zwany model inkluzyjny może zostać w praktyce dokonana jedynie przy zaangażowaniu wszystkich przedstawicieli środowisk związanych z edukacją, przy czym należy pamiętać, że nauczyciele i dyrektorzy szkół odgrywają kluczową rolę jeśli chodzi o kontekst szkolny.

Sport może stać się potężnym narzędziem włączenia społecznego, jeśli zostanie wprowadzony do szkolnego programu dydaktycznego i będzie wykorzystywany nie tylko przez nauczycieli wychowania fizycznego – co zazwyczaj ma miejsce. Sport jako narzędzie włączenia społecznego musi wyjść poza ściany sal gimnastycznych i wkroczyć do gabinetów lekcyjnych stając się ważnym elementem pracy wszystkich nauczycieli i wspólną wartością wyznawaną przez ogół społeczności szkolnej. Dyrektorzy Szkół odgrywają kluczowe znaczenie w tworzeniu sprzyjających warunków, które pozwolą na wprowadzenie odpowiednich zmian w szkole, aby ten cel osiągnąć. Ponadto, mogą również przyjąć na siebie rolę mediatorów pomiędzy uczniami i ich rodzicami.

Nasza praca powstała w wyniku zastosowania tak zwanej metody mieszanej opartej na obserwacjach i wywiadach: obserwacjach sytuacji panującej w większości szkół włoskich i francuskich na przestrzeni ostatnich kilku lat oraz wywiadach z doświadczonymi nauczycielami, podczas których mieliśmy okazję poznać ich opinie i sugestie. Co ważne, nasze działania badawcze wykraczają poza Europę, jako że staraliśmy się zrozumieć rzeczywistość edukacyjną między innymi w Stanach Zjednoczonych, gdzie sport zawsze zajmował ważne miejsce w szkolnych programach nauczania.

W dalszej części zaprezentowane zostały w kilku punktach najciekawsze pomysły.

Cele:

- Przetestowanie dobrych praktyk
- Podanie propozycji ulepszeń w obszarze wykorzystania praktyk inkluzyjnych

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli

Dyrektor szkoły może wspierać rozwój zawodowy swoich nauczycieli między innymi poprzez budowanie w nich świadomości ważnej roli, jaką sport odgrywa we włączeniu społecznym, wpływając na zmianę panujących w placówce przekonań oraz wprowadzanie odpowiednich modyfikacji w zakresie stosowania dobrych praktyk w szkole. Osiągnięcie tego jest możliwe poprzez:

- Zapewnienie kadrze nauczycielskiej możliwości ciągłego uczenia się, doszkalania, wymiany informacji i doświadczeń poprzez organizowanie spotkań i konferencji z ekspertami takimi jak między innymi psychologowie, lekarze, trenerzy, czy też sportowcy.
- Wspieranie współpracy i komunikacji pomiędzy nauczycielami i ekspertami z różnych dziedzin w celu zapoznania z metodami skutecznego i łatwego rozwiązywania problemów, poprawy efektywności pracy szkoły i budowania atmosfery otwartości poprzez stworzenie prostej formy komunikowania się w razie potrzeby na stronie internetowej szkoły.

Cel metodyczny

Opisane działania pozwolą:

- Nauczycielom na wprowadzenie zmian w przedmiotowych programach nauczania oraz innych aspektach procesu nauczania
- Szkołom na stworzenie i zastosowanie nowych strategii dotyczących różnych aspektów procesu nauczania
- Na wymianę informacji

Zasoby internetowe

- [Teacher education for inclusion – International Literature Review](#)
Praca stanowi przegląd literatury na temat ram polityki, których wypracowanie ma ułatwić wprowadzenie zmian w edukacji nauczycieli w kierunku systemu kształcenia sprzyjającemu włączeniu społecznemu.
- [An Educational Practices Framework: The Potential for Empowerment of the Teaching Profession](#)
W artykule przedstawione zostały w zarysie nowe inicjatywy polityki oświatowej wprowadzone ostatnio w szkolnictwie australijskim oraz wyzwania związane z koniecznością wypracowania systemu wspierającego wszechstronny i inspirujący rozwój zawodowy nauczycieli.
- [Developing Inclusive Practice: A Role for teachers and teacher Education?](#)
Artykuł poświęcony został nowościom z zakresu edukacji inkluzyjnej oraz roli nauczycieli.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Współpraca z władzami miasta oraz organizacjami działającymi na rzecz młodzieży zagrożonej wczesnym opuszczaniem szkoły

Istnieje możliwość utworzenia podgrup zgodnie z poszczególnymi profilami.

Należy zorganizować spotkania pomiędzy nieformalnymi opiekunami młodych ludzi (takimi jak "street educators"- lokalni animatorzy) i ekipą szkolną.

Cel metodyczny

Współpraca z "nieformalnymi ekspertami" (ludźmi z zewnątrz posiadającymi odpowiednie umiejętności i kompetencje społeczne) w celu zidentyfikowania uczniów zagrożonych wczesnym opuszczeniem szkoły.

Poprawa komunikacji pomiędzy ekspertami.

Zasoby internetowe

- [Towards A Differentiated, Holistic and Systemic Approach to Parental Involvement in Europe for Early School Leaving](#), napisane przez DR. Paul Downes.
W artykule znajduje się analiza roli rodziców w powstawaniu zjawiska zagrożenia wczesnym opuszczaniem szkoły oraz omówienie pozycji Miasta stanowiącego idealną przestrzeń mediacji pomiędzy szkołą, rodzicami i uczniami.
- [Why Tackling Early School Leaving in Cities Matters](#)
Artykuł podkreśla znaczenie współpracy i komunikacji pomiędzy szkołami i władzami miasta.
- [Monitoring and supporting platforms to disengagement youth](#) (w języku francuskim)
W przewodniku, który został przygotowany przez oświatę francuską, przedstawiono listę przedstawicieli wszystkich środowisk powiązanych ze zjawiskiem wczesnego opuszczania szkoły przez uczniów. Ogromne znaczenie w identyfikowaniu jednostek zagrożonych odgrywa postawa kooperacyjna oraz dzielenie się pomysłami i wypracowanie wspólnych rozwiązań. W pracy podkreśla się fakt jednoczesnego wdrożenia wspólnych narzędzi przez francuską oświatę, władze lokalne oraz stowarzyszenia zajmujące się zwalczaniem zjawiska wczesnego opuszczania szkoły przez dzieci i młodzież.
- [Strategic framework – Education & Training 2020](#)
Artykuł podkreśla ogromne znaczenie współpracy ze strukturami lokalnymi w celu promowania włączenia społecznego („sport nie stanowi rozwiązania problemu migracyjnego, ale w średniej perspektywie może mieć ogromne znaczenie dla dzieci ze środowisk najmniej uprzywilejowanych”). Chodzi o stworzenie swoistego partnerstwa pomiędzy społeczeństwem, władzami lokalnymi, szkołami, federacjami sportowymi i firmami.

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

Zwiększenie zakresu umiejętności uczniów poprzez stosowanie elastycznych metod działania

Głównym celem projektu jest „włączenie społeczne”, które stanowi nie tylko prawo dla wszystkich, ale również i jest obowiązkiem wszystkich. Jak wiadomo, potrzeby uczniów ze środowisk mniej uprzywilejowanych są bardzo złożone i dotyczą różnych sfer życia. Ze względu na niekwestionowaną konieczność poddania tych uczniów procesowi integracji z innymi, istnieje silna potrzeba zapewnienia im niezbędnej pomocy. Sport może odegrać bardzo istotną rolę w procesie włączenia, ale warunkiem jest zorganizowanie pracy szkoły w sposób wspomagający ucznia w rozwoju i aktywizacji jego potencjału: elastyczność może okazać się jednym ze skuteczniejszych rozwiązań. Z tego powodu dyrektorzy szkół powinni promować wdrażanie elastycznego podejścia w zakresie stosowanych w szkole praktyk. „Elastyczność” można osiągnąć w szkołach poprzez:

- Dbanie i reagowanie na potrzeby poszczególnych uczniów
- Dostosowywanie zaplanowanych działań edukacyjnych do poziomu zaangażowania uczniów w sport
- Dostosowanie czasu przeznaczanego na uczenie się, wykonywanie zadań i sprawdzanie .

Cel metodyczny

Cel zakłada zapewnienie dyrektorom szkół wsparcia w zakresie efektywnego zarządzania procesem zmiany w szkole w celu poprawienia osiągnięć edukacyjnych wszystkich uczniów i umożliwienie uczniom sprawnego łączenia nauki ze sportem.

Zasoby internetowe

- [Learning Standards and Flexible Learning Environments](#)
Artykuł zawiera wskazówki dotyczące tworzenia elastycznego środowiska uczenia się.
- [About Values Education School Cluster Projects](#)
Na stronie opisane zostały trzy projekty dotyczące szkół realizujących edukację aksjologiczną (wychowanie do wartości) oraz wiele przykładów dobrych praktyk i konspektów zajęć.
- [Skill flexibility and school change](#)
W pracy przedstawione zostały badania przeprowadzone w dziewięciu krajach dotyczące elastyczności w obszarze umiejętności nauczycieli w kontekście zmieniającej się szkoły.
- [School Flexibility Options](#)
Strona zawiera przykłady różnych opcji elastycznego podejścia w szkole wykorzystywanych w celu poprawy osiągnięć edukacyjnych uczniów.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Jak zmobilizować uczniów do powrotu do szkoły?

Uczniów można zmobilizować do powrotu do szkoły poprzez:

1. Stworzenie oferty rekreacyjnych aktywności sportowych dla młodych ludzi i ich nauczycieli.
2. Wykorzystanie w pełni pobytu ucznia w szkole i oprowadzenie ich po szkole.
3. Stworzenie możliwości wykorzystania gier fabularnych w celu zapoznania młodzieży z zasadami życia w społeczności.
4. Stworzenie możliwości wykorzystania innych ćwiczeń „na wesoło” przez nauczycieli przedmiotów ogólnych.
5. Stworzenie możliwości wykorzystania innych praktycznych ćwiczeń związanych z dziedzinami zawodowymi.
6. Zorganizowanie spotkania młodych ludzi z przedstawicielami firm, na którym zostanie przedstawiona lista poszukiwanych zawodów oraz oferta stażów i praktyk zawodowych.

Cel metodyczny

Celem jest więc stopniowo:

- Zachęcenie uczniów do powrotu do szkoły.
- Zapoznanie uczniów z zasadami życia w społeczności poprzez udział w ćwiczeniach „na wesoło”.
- Uświadomienie im, że nauka w szkole może różnić się od ich dotychczasowego doświadczenia
- Umożliwienie im odkrycia swoich zainteresowań i umiejętności poprzez udział w różnych aktywnościach.
- Zorganizowanie spotkania z przedstawicielami zawodów, co ułatwi im wkroczenie w świat działalności zawodowej.

Zasoby internetowe

- [Monitoring and supporting platforms to disengagement youth](#) (*only in French*)
Przewodnik zawiera wiele rad dotyczących problemu wczesnego opuszczania szkoły podkreślając jednocześnie znaczenie pierwszego dobrego kontaktu z młodzieżą zagrożoną. Dodatkowo znaleźć tu można propozycje rozwiązań oraz pomysły, jak zachęcić uczniów do powrotu do szkoły.
- [Discover EU's Role](#)
Na stronie opisane zostały strategiczne ramy współpracy europejskiej w dziedzinie oświaty. Przede wszystkim, podkreślone zostało znaczenie sportu w redukcji zjawiska wczesnego opuszczania szkoły oraz ważna rola edukacji i szkoleń w tym zakresie polegająca na promowaniu przedsiębiorczości wśród uczniów.
- [Strategic framework – Education & Training 2020](#)
Na stronie znajdziemy informacje na temat znaczenia włączenia społecznego oraz celów polityki Unii Europejskiej w tym obszarze, takich jak promowanie spójności społecznej i aktywności obywatelskiej.
- [Colleges Attract Students With Unique Campus Tours](#)
Rekreacyjne wycieczki po szkole mogą okazać się pomocne w mobilizowaniu uczniów do powrotu do szkoły. Sprawdzają się w przypadku uniwersytetów, więc istnieje duża szansa, że odniosą korzystny skutek również w przypadku szkół. Szkoły powinny inwestować w tego typu działania, aby przyciągnąć uczniów oraz pokazać im, że funkcjonowanie szkoły wykracza poza typowe zajęcia lekcyjne w klasach. Konieczne jest uatrakcyjnienie form i metod pracy poprzez stosowanie nowych atrakcyjnych ćwiczeń, pracy w grupach, ale także promowanie sportu i uczenie zasad życia w społeczności szkolnej.

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

Promowanie działań zwiększających możliwości uprawiania sportu przez młodzież

Powszechnie uważa się, że sport odgrywa ważną rolę w procesie włączenia społecznego; stąd obowiązkiem szkół jest mobilizowanie uczniów do uprawiania sportu. Aby to osiągnąć, szkoły muszą promować wszelkiego rodzaju działania mające na celu zapewnienie możliwości uprawiania sportu przez młodzież oraz zwalczyć problemem absencji na lekcjach wychowania fizycznego: zdarza się, że uczniowie mają trudności z połączeniem nauki szkolnej z treningami i z tego względu nie osiągają zakładanych wyników. Dyrektorzy szkół powinni promować i wspierać te działania prosportowe, które pozwalają uczniom zdobyć niezbędną pomoc w osiągnięciu sukcesów.

Mogą to być następujące działania:

- Zapewnienie opieki dydaktycznej (tutoring)
- Dodatkowe zadania na ocenę

Cel metodyczny

Celem jest podniesienie osiągnięć uczniów i zwiększenie ich motywacji do nauki.

Zasoby internetowe

- [Physical education & Sport policy for schools](#)
Zadaniem publikacji jest zapoznanie szkół z celami zajęć wychowania fizycznego i zajęć sportowych oraz przekazanie rekomendacji dotyczących wprowadzanych strategii.
- [New Guidance will enhance sports opportunities for students with disabilities](#)
Na stronie znajdują się wytyczne dotyczące prowadzenia działań mających na celu zapewnienie możliwości uprawiania sportu przez uczniów niepełnosprawnych.
- [Increase Physical Activity Opportunities](#)
Na stronie znajdują się przydatne rady dla władz dużych i małych miast dotyczące udzielania pomocy młodym ludziom w dostępie do aktywności fizycznej.
- [Promoting sport and enhancing health in European Union](#)
Analiza polityki europejskiej wspierającej aktywność sportową.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

Inwentaryzacja zaplecza sportowego szkoły

- Stworzenie raportu na temat rzeczywistej i osiągalnej w przyszłości sytuacji dotyczącej bazy sportowej w szkole.
- Stworzenie listy nauczycieli wychowania fizycznego i nauczycieli przedmiotów ogólnych i specjalistycznych chętnych do współpracy przy projekcie.

Cel metodyczny

Celami są:

- Zidentyfikowanie faktycznych możliwości szkoły pod względem wspierania działalności sportowej.
- Wykorzystanie wszystkich dostępnych atutów szkoły w celu przyciągnięcia jak największej rzeszy młodzieży.
- Wzmacnianie spójności zespołu pedagogicznego składającego się z nauczycieli wszystkich przedmiotów szkolnych.

Zasoby internetowe

- [Monitoring and supporting platforms to disengagement youth](#) (*only in French*)
Według artykułu, szkoła powinna zapoznać się dokładnie z dokumentacją każdego ucznia, co pozwoli na dostosowanie rozwiązań pedagogicznych do jego potrzeb oraz monitorowanie postępów. Ponadto, podkreśla się w pracy znaczenie nauczycieli w walce ze zjawiskiem wczesnego opuszczania szkoły przez uczniów.
- [Young offenders pilot program: Early school leavers project](#)
W artykule akcentuje się istotność włączenia członków rodziny oraz osób dorosłych (między innymi nauczycieli) w działania mające na celu wspieranie młodych ludzi. Ponadto, podkreśla się konieczność zainicjowania grup doradczych.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Zarządzanie czasem

Uczniowie uprawiający sport najczęściej mają treningi codziennie, regularnie wyjeżdżają na zawody i turnieje i są generalnie narażeni na duże obciążenia czasowe. Efektywne zarządzanie czasem jest kluczowym elementem w osiągnięciu sukcesów w nauce i sporcie, więc również stanowi jeden z celów edukacyjnych. Z tego powodu uczniowie powinni mieć zapewnioną niezbędną pomoc w zakresie właściwego planowania i organizacji czasu jeśli chodzi o naukę i treningi. Poprzez efektywną politykę wychowawczą szkoły, uczniów należy kształcić w zakresie:

- Planowania w pierwszej kolejności stałych zobowiązań
- Umiejętności rozpoznawania najlepszego momentu w ciągu dnia dla wykonywania poszczególnych zadań
- Efektywnego wykorzystania czasu w trakcie podróży lub w przerwach.

Cel metodyczny

Uczniowie nauczą się:

- Wyznaczać cele do realizacji w określonym czasie
- Wykorzystywać techniki zarządzania czasem.

Zasoby internetowe

- [Study Guides and Strategies](#)
Celem jest uświadomienie uczniom, jak zarządzają swoim czasem.
- [Time management](#)
Link do krótkiego filmiku poświęconego zarządzaniu czasem.
- [Time management](#)
Przewodnik zawiera wskazówki na temat efektywnego zarządzania czasem prywatnym.
- [Support with time management](#)
Link do strony zawierającej przydatne wskazówki, co do korzystania z prostych technik zarządzania czasem.

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

Projektowanie zajęć interdyscyplinarnych

Nauczyciele różnych przedmiotów często podejmują współpracę przy projektowaniu interdyscyplinarnych zajęć blokowych. Ponieważ poprzez sport uczniowie nabywają dużo więcej umiejętności niż tylko sprawność fizyczną, więcej tego typu zajęć powinno być realizowanych z wykorzystaniem elementów wychowania fizycznego. Konieczne jest podjęcie decyzji co do poszczególnych działań na początku roku szkolnego na etapie planowania pracy.

Cel metodyczny

Poprzez przedstawienie tematyki z różnych perspektyw, uczniowie:

- Przewyciężą skłonność do z góry przyjętych założeń
- Rozwiną umiejętność znajdowania połączeń między koncepcjami.

Zasoby internetowe

- [Integrating the disciplines: successful interdisciplinary subjects](#)
W artykule przedstawione zostało stanowisko dotyczące edukacji interdyscyplinarnej jako niezbędnego komplementarnego elementu skuteczności nauczania przedmiotowego, dzięki któremu uczniowie uczą się podejmować wyzwania wykraczające poza jedną dziedzinę.
- [Concept to classroom](#)
Filmik pokazuje wykorzystanie w wielu szkołach nauczania interdyscyplinarnego podczas zajęć prowadzonych przez indywidualnych nauczycieli.
- [Lesson plans and activities: Early Adolescence](#)
Strona zawiera informacje dotyczące wychowania do wartości oraz materiały i sugestie przydatne w planowaniu zajęć interdyscyplinarnych.
- [LEARN NC](#)
Na portalu znajdują się przykłady scenariuszy zajęć interdyscyplinarnych.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 557089 EPP1-2014-IT-SPO-SCP

Dbanie o dobro ucznia w szkole

Z założenia sport jest czymś przyjemnym. W sytuacji, gdy uczniowie przestają czerpać radość z uprawiania sportu należałoby dokonać ponownie ewaluacji organizacji pracy z uczniami pod względem zarządzania czasem i stosowanych rodzajów aktywności. Dzięki skutecznej komunikacji i niezbędnej pomocy ze strony wszystkich zaangażowanych w oświatę podmiotów, uczniowie mają szansę na osiągnięcie równowagi pomiędzy różnymi obowiązkami i jednocześnie na odniesienie korzyści wynikających z uprawiania sportu. Zadaniem dyrektora szkoły jest promowanie tego typu podejścia poprzez organizowanie, monitorowanie i wdrażanie wszystkich niezbędnych działań w celu osiągnięcia przez uczniów równowagi w różnych aspektach życia oraz szeroko rozumianego dobrostanu. Zatem, na stronie internetowej szkoły powinna znaleźć się przestrzeń, gdzie rodzice i uczniowie mogliby sprawnie kontaktować się z dyrektorem szkoły i nauczycielami oraz gdzie raz w roku uczniowie wypełnialiby ankietę ewaluacyjną.

Cel metodyczny

Ponieważ dobro ucznia odgrywa niezwykle ważną rolę w określaniu jakości doświadczeń edukacyjnych, wszystkie podejmowane działania mają na celu promowanie rozwoju społecznego i emocjonalnego uczniów.

Zasoby internetowe

- **[Educators:](#)**
Badania naukowe potwierdzają, że sprawność fizyczna wpływa korzystnie na proces uczenia się, koncentrację i zachowanie. Artykuł zawiera wytyczne dla nauczycieli dotyczące udzielania uczniom niezbędnego wsparcia w znalezieniu i utrzymaniu równowagi pomiędzy nauką i sportem.
- **["Sport in Society"](#)**
Artykuł przedstawia poglądy socjologa Jay. J. Coakley'a, który twierdzi, że uczniowie, „którzy grają w sporty uczelnicze (...) ogólnie osiągają lepsze średnie, charakteryzują się bardziej pozytywnym stosunkiem do szkoły oraz są bardziej zainteresowani kontynuowaniem nauki.” W artykule można również zapoznać się z najważniejszymi krokami prowadzącymi do stania się bardziej zorganizowanym i znalezienia równowagi pomiędzy nauką i sportem.
- **[The wellness impact](#)**
Raport dotyczy znaczenia roli szkoły w promowaniu aktywności fizycznej uczniów oraz w tworzeniu odpowiedniego środowiska edukacyjnego wpływającego korzystnie na gotowość uczniów do nauki.
- **[Help to Create a Wellness Program for your Local Schools](#)**
Przewodnik krok po kroku przedstawia, jak wprowadzić w życie nowe zalecenia rządu dotyczące poprawy zwyczajów żywieniowych i nawyków treningowych uczniów.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.